

30. 8. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o mediaci a zkoušky mediátorů

1. září vstupuje v účinnost dlouho očekávaný zákon č. [202/2012](#) Sb. o mediaci a o změně některých zákonů, který by měl přinést řadu změn a to nejen do civilního procesu. Tento předpis do českého právního řádu implementuje směrnici ES 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. V obecné rovině lze říci, že zákon o mediaci by měl rozšířit možnosti mimosoudního řešení sporů a odlehčit tak obecným soudům, které jsou každoročně zavalovány stabilně se zvyšujícím nápadem civilních žalob.

Do civilního řízení přibude oprávnění předsedy senátu uložit účastníkům řízení, bude-li to účelné a vhodné, povinné setkání se zapsaným mediátorem a to v rozsahu tří hodin a na dobu ne-delší než tři měsíce řízení přerušit. Účastníkům tak bude dán prostor pro mimosoudní řešení sporu, kdy případně uzavřenou mediační dohodu bude soud schvalovat jako smír uzavřený účastníky. Pokud mezi účastníky nedojde k dohodě na určení osoby mediátora, vybere ho ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Zákon pak stanoví, že soud v řízení pokračuje po uplynutí lhůty tří měsíců. Z toho vyplývá, že účastníci musí během této lhůty dospět k uzavření mediační dohody a tu předložit soudu ke schválení. Protože je mediační řízení formou dosažení smíru, lze jej tedy nařídít pouze v takových případech, kdy zákon uzavření smíru mezi účastníky připouští.

Zákon o mediaci přináší některé změny do dalších právních předpisů. Do účinnosti nového občanského zákoníku od 1. 1. 2014 bude například platit, že běh promlčecí doby se staví po dobu probíhající mediace podle zákona o mediaci. Od 1. 1. 2014 pak bude platit, že promlčecí lhůtu staví zahájení jakéhokoliv mimosoudního jednání, nejen zahájení mediace prováděné podle zákona o mediaci. Běh promlčecí lhůty tak nebude zahájen jen typicky podáním žalobního návrhu, ale také podpisem smlouvy o provedení mediace. Obdobně se účinnost zákona o mediaci dotkne i obchodního zákoníku, do kterého k ustanovením o promlčecí lhůtě přibude formulace o stavení běhu promlčecí lhůty po zahájení mediace podle zákona o mediaci.

Nejasný je zatím způsob, jakým budou mediátoři skládat zkoušky potřebné pro zápis do seznamu mediátorů vedeného Ministerstvem spravedlnosti a jak bude hrazena odměna a náhrada nákladů mediátora za první setkání s mediátorem nařízené soudem.

Odpověď může poskytnout návrh vyhlášky o stanovení náležitosti zkoušky mediátora a zkoušky z rodinné mediace a o stanovení výše odměny za první setkání s mediátorem, dostupný na www.eklep.vlada.cz.

Ke zkoušce se v návrhu vyhlášky uvádí, že se skládá z písemné a ústní části a v případě zkoušky z rodinné mediace pouze z části ústní. Při zkoušce mají být prověřovány znalosti uchazeče z oblastí:

- a) mediace a dalších způsobů mimosoudního řešení sporů, včetně příslušné právní úpravy,
- b) mediačních technik,
- c) základních lidských práv a svobod,
- d) občanského, obchodního a pracovního práva,
- e) rodinného práva,
- f) práva na ochranu spotřebitele,
- g) občanského práva procesního,

h) základů psychologie a sociologie.

K žádosti o vykonání zkoušky, ve které uchazeč uvede obvyklé náležitosti jako jméno, adresu, datum narození atd., se přikládá doklad o zaplacení poplatku za zkoušku, která je zákonem stanovena na 5.000 Kč. Pro úplnost je nutné uvést, že poplatek za opakování zkoušky je rovněž 5.000,- Kč a zkoušku lze opakovat pouze dvakrát. Novou žádost je pak možné podat až po třech letech od vykonání poslední neúspěšné zkoušky. Uhrazený poplatek se v případě zpětvzetí žádosti o vykonání zkoušky nevrací.

Dále se přikládá strukturovaný životopis, ve kterém kromě dosaženého vzdělání uvede uchazeč také své vzdělání a praxi v oblasti mediace. K žádosti neobsahující uvedené náležitosti se nepřihlíží.

Ministerstvo může výjimečně, není-li z organizačních důvodů možné učinit součástí ústní části zkoušky prezentaci mediálních dovedností formou simulovaného mediálního jednání uchazeče nejpozději 3 týdny přede dnem konání ústní části zkoušky vyzvat, aby do 5 kalendářních dnů přede dnem konání ústní části zkoušky předložil nesestríhanou videonahrávku na datovém nosiči obsahující modelovou mediální situaci bez úvodního slova mediátora, trvající v rozsahu nejméně jedné hodiny do nejvýše dvou hodin.

Zkouška se skládá z části písemné a ústní. Písemná část probíhá formou testu a je neveřejná. Zkušební otázky schvaluje ministerstvo a podmínkou úspěšného vykonání je správné zodpovězení alespoň 75% všech otázek. Ústní část zkoušky je pak veřejná a stejně jako písemná zkouška trvá nejdéle dvě hodiny. Ústní část probíhá formou praktické demonstrace mediálních dovedností a simulovaného mediálního jednání a podmínkou pro její úspěšné vykonání je celkové vyhodnocení znalostí a mediálních dovedností uchazeče na alespoň 75%.

Zkouška z rodinné mediace probíhá pouze ústní formou a její součástí je prezentace mediálních dovedností formou simulovaného mediálního jednání zaměřeného na vztahy vyplývající z rodinných konfliktů. Pro úspěšné absolvování platí stejná hranice hodnocení a to 75%.

Zkušební komisaře jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. Zkušební komise je tříčlenná a uchazeč se její složení dozví až bezprostředně před konáním zkoušky.

Zkouška se hodnotí stupni úspěš – neúspěš a pro hodnocení „úspěš“ je nutné absolvovat úspěšně písemnou i ústní část zkoušky, v případě zkoušky z rodinné mediace pouze při ústní části.

Vyhláška dále stanoví náležitosti protokolu o vykonání zkoušky a stanovuje lhůtu třicet dnů, ve které musí ministerstvo vystavit uchazeči osvědčení o úspěšném absolvování zkoušky.

Výši odměny za první setkání s mediátorem nařízené soudem stanovuje vyhláška na 400,- Kč za každou započatou hodinu. V případě, že je mediátorem plátce daně z přidané hodnoty, je potřeba ještě připočítat její aktuální sazbu.

Návrh vyhlášky považují za problematický z několika důvodů.

Předně text vyhlášky umožňuje velmi subjektivní hodnocení při ústní části zkoušky, kdy zkušební komise má hodnotit znalosti a mediální dovednosti uchazeče alespoň na 75%. Přitom je velmi vágně stanoven okruh znalostí a dovedností jaké má uchazeč mít. Zatímco u testu v písemné části se dá velmi jednoduše stanovit hranice pro splnění nebo nesplnění kritérií, je volba procentuálního hodnocení uchazeče u ústní části velmi nešťastná. Co když dojde k absurdní situaci, kdy členové zkušební komise dojdou k závěru, že uchazeč splňuje kritéria pouze na 74%? Za vhodnější bych považoval rozdělení zkoušky do teoretické části v písemné podobě a pak ústní v podobě simulovaného mediálního jednání, při kterém by uchazeč prokazoval, zda dostatečně ovládá

mediátorské dovednosti a jak roli mediátora zvládá. Komise by pak hodnotila, zda uchazeč při simulovaném jednání jako mediátor uspěl či nikoliv. Velmi nešťastná je také varianta s možností splnění ústní části zkoušky formou videonahrávky modelové mediační situace. Bylo by s podivem, kdyby uchazeč plnění ústní část zkoušky formou videonahrávky pořídil nahrávku jinou, než dostatečně připravenou a líbivou, která bude vytvářet dojem o jeho dostatečných mediátorských schopnostech. Zakládá se tak prostor pro nerovné hodnocení, kdy uchazeč osobně realizující ústní zkoušku musí ad hoc reagovat na situaci, která je mu předestřena, zatímco uchazeč plnící zkoušku prostřednictvím videonahrávky se může dostatečně připravit, vybrat si pro simulované jednání vhodné figuranty apod. S námitkou Probační a mediační služby, že se v případě videonahrávky nejedná o rovnou příležitost (a citují: „*minimálně simulace mediace v rámci průběhu zkoušky je více stresující situací ve srovnání s pořizováním videonahrávky v místě a čase zvoleném mediátorem*“) se ministerstvo vypořádalo tak, že tento postup je možný pouze výjimečně, pokud nebude možné při ústní zkoušce zajistit simulované mediační jednání. S ohledem na to, že samotná podstata výkonu funkce mediátora je právě o mediačním jednání jako takovém, měla by být ústní zkouška možná vždy. Uvedená výjimka pak v českém prostředí nahrává úvaze, že pro některé uchazeče nebude v daný moment možné simulované mediační jednání provést a zkušební komise se tak spokojí s předem připravenou nahrávkou, která má již z logiky věci naprosto jinou vypovídací hodnotu.

Otázkou také je, na kolik je adekvátní sazba 400,- Kč za započatou hodinu mediačního jednání v případě mediace nařízené soudem. Kromě odměny má mediátor nárok na náhradu za DPH a hotové výdaje, i tak je ale výše odměny poměrně nízká a to s ohledem na nároky na erudici a schopnosti mediátorů a i ceny mediací obecně. Při procházení internetu je možné nalézt množství mediačních center, asociací i jednotlivých mediátorů, kde se odměny za hodinu mediace pohybují v řádech stovek a tisíců korun. Původně navrhovaná částka 500,- Kč byla snížena na uvedených 400,- Kč po námitkách ze strany ekonomického odboru Ministerstva spravedlnosti, který požadoval částku ve výši cca. 300 - 350 s ohledem na fakt, že za účastníky osvobozené od soudních poplatků bude odměnu mediátora hradit stát prostřednictvím soudů.

Závěrem lze konstatovat, že zákon o mediaci bude jistě přínosným pro alternativní řešení civilních sporů. Prováděcí předpis však přináší znepokojení nad některými ustanoveními, které doufám nebudou při jejich aplikaci na škodu.

Mgr. Jan Mandát

Další články:

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)